

„Biblioteka, Książka, Informacja i Internet 2012”

Ewa Piotrowska

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie

W dniach 9-10 października 2012 roku w Lublinie odbyła się konferencja naukowa pt. **Biblioteka, Książka, Informacja i Internet 2012** zorganizowana przez Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Tematyka konferencji obejmowała m. in. takie zagadnienia jak: repozytoria wiedzy, e-książki oraz ich rola w społeczeństwie informacyjnym, budowa otwartych zasobów edukacyjnych, digitalizacja zasobów informacji i wiedzy, serwisy społecznościowe, blogi, edukacja, nauka i kultura w Internecie. W konferencji wzięli udział pracownicy naukowcy instytutów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa oraz bibliotekarze z bibliotek naukowych i uniwersyteckich z Białej Podlaskiej, Częstochowy, Katowic, Krakowa, Lublina, Poznania, Warszawy i innych miast, a także gość zagraniczny z Czech.

W pierwszym dniu konferencji przedstawiono kilka referatów koncentrujących się wokół problematyki Open Access. Teresa Świątekowska z Uniwersytetu Warszawskiego w swoim wystąpieniu *Modele Open Access i ich realizacja w Polsce* zaprezentowała aktualne tendencje w rozwoju tego modelu komunikacji naukowej. Zbigniew Osiński z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w referacie *Otwarte zasoby edukacyjne w języku polskim – idea i praktyka* zanalizował argumenty za i przeciw wolnemu dostępowi do zasobów edukacyjnych, a także podał przykłady zasobów polskiego Internetu przydatnych w procesie kształcenia. Mariusz Jarocki z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu przedstawił program kształcenia oraz cele i zadania dydaktyczne nowego przedmiotu nauczania realizowanego na I roku studiów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej – *Open Source w zarządzaniu informacją*. Przedmiot ten powstał na UMK w związku ze wzrastającą popularnością Open Source czyli Oprogramowania o Otwartym Kodzie Źródłowym. Małgorzata Rychlik z Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu na przykładzie repozytorium AMUR (Adam Mickiewicz University Repository) oraz repozytoriów na świecie omówiła korzyści, jakie oferują repozytoria instytucjonalne społeczności naukowej. Obok bezpiecznego przechowywania obiektów oraz szerokich możliwości wyszukiwawczych (dzięki używaniu Open Archives Protocol for Metadata Harvesting), cyfrowe archiwa mogą stać się platformą wydawniczą i być pomocne w analizie cytowań literatury dostępnej w Open Access. W repozytoriach tworzone są też e-portfolia naukowców przedstawiające ich karierę naukową, publikacje i zainteresowania. Ewa Piotrowska z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w wystąpieniu *Repozytoria naukowe i czasopisma otwarte w krajach arabskich* omówiła działania na rzecz ruchu Open Access w tym regionie świata. Przedstawiła wybrane instytucjonalne repozytoria naukowe z Arabii Saudyjskiej i Egiptu, a także przeprowadziła analizę arabskich recenzowanych czasopism naukowych znajdujących się w Directory of Open Access Journals.

Kolejne wystąpienia dotyczyły już innych zagadnień. Wanda A. Ciszewska z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika przedstawiła liczne internetowe, głównie zagraniczne źródła informacji (m. in. bibliografie, bazy danych, projekty digitalizacji) tworzące elektroniczny warsztat historyka książki. Małgorzata Kowalska (również pracownik UMK) poddała analizie tytuły wystąpień pracowników naukowych instytutów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa na konferencjach w 2012 roku. Lidia M. Jarska z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w referacie *Jeszcze inspiracja czy już plagiat? Korzystanie z cudzej twórczości w nowych realiach pracy bibliotekarza* poruszyła tematykę definicji plagiatu oraz przedstawiła rezultaty badań studentów na temat ich poglądów w sprawie przywłaszczenia sobie autorstwa cudzych utworów.

Katerina Kamradkova z National Technical Library w Pradze zaprezentowała *eBook on Demand* – projekt European Library Network, którego celem jest zapewnienie dostępu na żądanie do historycznych i cennych książek w formie elektronicznej. Serwis oferowany jest przez ponad 30 bibliotek z 12 krajów europejskich, w tym przez 4 biblioteki czeskie. Do projektu może dołączyć każda biblioteka. National Technical Library pozyskuje z powodzeniem fundusze na skanowanie dzięki sponsorom, przedstawiając im tematyczne listy cennych książek ze swojej kolekcji, które powinny być zdigitalizowane.

Grzegorz Nieć z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w swoim referacie zajął się problemem rynku wtórnego książki, który obecnie coraz częściej wykorzystuje Internet do prezentacji swojej oferty. Internetowe portale aukcyjne i społecznościowe stają się miejscem handlu i wymiany nie tylko dla antykwariatów, ale także dla osób prywatnych. Anna Zawadzka z Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie w wystąpieniu *Khan Academy – wirtualna szkoła* omówiła historię powstania projektu i jego funkcje jako alternatywnej formy kształcenia. Khan Academy jest stworzoną w 2004 roku przez Salmana Khana organizacją non-profit, która umieściła na You Tube ponad 3000 krótkich filmów edukacyjnych w formie wykładów głównie z matematyki, ekonomii, nauk ścisłych. Część materiałów edukacyjnych obok oryginalnej wersji w języku angielskim, posiada również dubbing lub napisy w innych językach, np. w języku polskim.

Agnieszka Pawelec, doktorantka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, przeprowadziła analizę jakościową wybranych stron www gimnazjów w Lublinie i próbowała odpowiedzieć na pytanie w jakim stopniu witryny te są sposobem na promowanie czytelnictwa wśród uczniów. Kolejna doktorantka KUL - Agata Poręba w swoim referacie podała przykłady wykorzystania mechanizmu wiki jako narzędzia służącego idei konstruktywizmu edukacyjnego na lekcjach języka polskiego w gimnazjum. W myśl konstruktywizmu pedagogicznego uczeń jest osobą aktywną, czynnie włączającą się w proces dydaktyczny, co zgodne jest z ideą Web 2.0, gdzie użytkownik pełni rolę nie tylko odbiorcy, ale także staje się współtwórcą informacji w sieci. Magdalena Fedorczyk-Falis z Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie na przykładzie szkolenia z dziedziny muzyki opisała szkolenia online tworzone przez informatorów dziedziny w BUW. Biblioteka ta pełni m. in. rolę biblioteki publicznej, stąd potrzeba tworzenia szkoleń dla szerokiego kręgu odbiorców i z różnych dziedzin wiedzy.

Drugi dzień obrad rozpoczął się wystąpieniem Małgorzaty Stanuli z Uniwersytetu Jagiellońskiego, która przedstawiła problemy infobrokerstwa w dziedzinie edukacji i szkoleń. Szczególną uwagę zwróciła na zawód brokera edukacyjnego, przeanalizowała metody pracy, formy zatrudnienia, predyspozycje oraz wymagania kwalifikacyjne niezbędne w tej profesji. Sylwia Borkowicz i Katarzyna Cyran były autorkami referatu *Bibliotekarz brokerem informacji - zawód z przyszłością*. Poza omówieniem historii profesji infobrokera, opisano też projekt z Państwowej Szkoły Wyższej w Białej Podlaskiej, podczas realizacji którego zorganizowano szkolenie dla bibliotekarzy w zakresie infobrokerstwa systemowego. Małgorzata Jaskowska z Uniwersytetu Jagiellońskiego w swoim referacie *Kryteria jakości internetowych źródeł informacji o zdrowiu z perspektywy użytkowników* przedstawiła rezultaty badań, których uczestnikami byli studenci bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Analizie poddane zostały strategie wyszukiwania oraz rodzaj i jakość wyszukanych źródeł informacji na temat zdrowia. Agnieszka Łakomy z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na wybranych przykładach pokazała sposoby dystrybucji książek elektronicznych w bibliotekach publicznych. Omówione zostały możliwości systemów OverDrive (oferujący pozycje anglojęzyczne) oraz Onleihe (książki w języku niemieckim).

Piotr Szeligowski w swoim wystąpieniu *Bibliotekarz wśród współczesnych źródeł komunikacji* pokazał wpływ nowoczesnych mediów społecznościowych na marketing biblioteczny. Chcąc dotrzeć do szerokiego grona odbiorców bibliotekarze powinni komunikować się z użytkownikami np. przez portale społecznościowe lub blogi. Autor sam tworzy *Blog bibliotekarza* (blogbibliotekarza.blogspot.com), który powstał w celu polepszenia komunikacji między czytelnikami a pracownikami Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Łodzi. Grzegorz Budny z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie również jest twórcą bloga, ale nie jest to typowy blog biblioteczny. W swoim referacie *Blog o bazach danych jako przykład komunikacji skierowanej do czytelników i pracowników biblioteki* autor zaprezentował założenia *Bloga Kangur*

(kangurblog.uek.krakow.pl/), który informuje o tym, jak skutecznie szukać informacji w bazach Biblioteki Głównej UEK. Wpisy dotyczą problemów wyszukiwawczych, a tematy prezentowane są w ten sposób, by ułatwić użytkownikowi biblioteki zaspokojenie jego potrzeb informacyjnych.

Renata Malesa z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UMCS w wystąpieniu *Wizerunek i umiejętności współczesnego bibliotekarza (w opinii studentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa UMCS w Lublinie)* przedstawiła wyniki badań przeprowadzonych wśród studentów I roku studiów licencjackich i II roku studiów magisterskich. Według autorki taki dobór osób ankietowanych pokazał ewolucję opinii młodych ludzi na temat wizerunku bibliotekarza i wyobrażeń dotyczących pracy w bibliotece.

Kolejne dwa referaty dotyczyły osób niepełnosprawnych. Dorota Bednarczyk i Danuta Murzynowska z Cyfrowej Biblioteki Narodowej Polona zaprezentowały propagowane przez konsorcjum W3C standardy dostępności do informacji cyfrowej oraz przykłady dostosowywania tej informacji w bibliotekach dla osób z dysfunkcją wzroku. Iwona Cichoń z Biblioteki Głównej Akademii Jana Długosza w Częstochowie w swoim wystąpieniu zaprezentowała działania bibliotek akademickich wobec czytelnika niepełnosprawnego. Web 2.0 i biblioteki cyfrowe mają pozytywny wpływ na jakość życia osób z różnymi dysfunkcjami i pomagają im stać się członkami społeczeństwa informacyjnego.

Problematyką Web 2.0 w promocji bibliotek zajęła się Iwona Mielczarek, także pracownik Biblioteki Głównej Akademii Jana Długosza w Częstochowie. Zwróciła ona uwagę na zastosowanie portali społecznościowych – Facebook, Twitter i Pinterest w propagowaniu usług bibliotecznych i kreowaniu wizerunku biblioteki w sieci. Milena M. Śliwińska z Biblioteki Uniwersyteckiej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w referacie *Biblioteka bez ścian, nauka bez granic* próbowała odpowiedzieć na pytanie o miejsce bibliotek akademickich w erze nauki 2.0. W ostatnim referacie Bożena Łazowska z Centralnej Biblioteki Statystycznej im. S. Szulca w Warszawie przedstawiła ofertę swojej biblioteki w zakresie nowoczesnych technologii. Portal tej biblioteki ma powiązanie z portalem Głównego Urzędu Statystycznego oraz siecią bibliotek statystycznych w szesnastu województwach. Biblioteka zakupiła też bazę World eBook Library, która umożliwi przeglądanie ponad 2,5 miliona zdigitalizowanych książek z całego świata i dostępna jest dla wszystkich zainteresowanych osób.

Konferencja **Biblioteka, Książka, Informacja i Internet 2012** była miejscem spotkania i wymiany doświadczeń przedstawicieli wielu środowisk bibliotekarskich. Bogata tematyka wystąpień świadczy o różnorodności problemów i wyzwań przed jakimi stają współczesne biblioteki i bibliotekarze. Nowoczesne technologie zmieniają oblicze naszej profesji, promują nasze działania, ułatwiają użytkownikom dostęp do zasobów. Plonem dwudniowych obrad będzie recenzowana publikacja, w której ukażą się materiały konferencyjne. Organizatorzy zapraszają na kolejną konferencję, która odbędzie się w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie za dwa lata.